

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА
КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
статистики і економічного прогнозування
Протокол № 2 від 02.09.2024 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна ПЕМАШКАЛО

**МОНІТОРИНГ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)**

Галузь знань	всі
Спеціальність	всі
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
Освітня програма	всі

Статус дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробники	підписано КЕП	Олена РАЄВНЄВА
Д.е.н., професор		
К.е.н., доцент		Ольга БРОВКО
Завідувач кафедри статистики і економічного прогнозування	підписано КЕП	Олена РАЄВНЄВА

Харків
2024

ВСТУП

Моніторинг розглядають як ефективний засіб відбору, оброблення, зберігання інформації про діяльність педагогічної системи в конкретному напрямі, що дозволяє тривалий час відстежувати її стан, здійснювати корекцію навчально-виховного процесу та прогнозувати розвиток освітньої системи. За умов модернізації національної освіти це важливо, оскільки дає змогу своєчасно усунути можливі прорахунки та розробити стратегію подальшого розвитку освіти. Формування системи освітнього моніторингу потребує розроблення і теоретичних, і методичних засад, на підставі яких створюють модель моніторингу, відповідний інструментарій і технології. Загальні методичні засади проектування моніторингу освітніх систем пов'язані з системним підходом до освіти, сучасними теоріями управління, діяльнісним підходом до навчання.

Метою навчальної дисципліни є розширення та поглиблення теоретичних знань та набуття професійних компетентностей здобувачами освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії щодо системної оцінки і аналізу різноманітних освітніх процесів та обґрунтованого використання методів та моделей аналізу системи вищої освіти.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

визначення основних особливостей оцінки та аналізу перебігу освітніх процесів у закладі вищої освіти (ЗВО) та системі вищої освіти;

опанування статистичних та економіко-математичних методів обробки первинної інформації, які характеризують поточний стан системи вищої освіти та якість освітніх процесів у ЗВО;

поглиблення, розширення знань щодо методів систематизації інформації, розробки та функціонування систем моніторингу різноманітних освітніх процесів як інструменту їх модернізації та удосконалення;

оволодіння знаннями щодо обґрунтованого використання методів рейтингування та кваліметричного аналізу освітніх процесів.

Об'єктом навчальної дисципліни є освітні процеси та системи.

Предметом навчальної дисципліни є закономірності, принципи, методики побудови системи моніторингу освітніх процесів, сучасні підходи до обробки інформації за допомогою статистичних методів та методи економіко - математичного моделювання.

Методологія та методика навчальної дисципліни базується на роботах вітчизняних і закордонних вчених з питань моніторингу освітніх процесів.

До вивчення даної навчальної дисципліни здобувач приступає, прослухавши такі дисципліни, як: філософія науки, дизайн та проектування освітньої діяльності, всі дисципліни професійного спрямування.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, яким повинен оволодіти здобувач вищої освіти
Організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження в освітній сфері на відповідному фаховому рівні, досягати наукових результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем теорії та практики.	Здатність до пошуку, обробки та аналізу та узагальнення інформації для проведення самостійних наукових досліджень в освітній сфері.
Уміти використовувати в освітній діяльності сучасні педагогічні та інформаційно-комунікаційні технології, які сприяють ефективній комунікації в освітньому середовищі, прогресу у досягненні результатів навчання здобувачами вищої освіти та підвищенню якості освітньої діяльності в цілому.	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. Здатність до аналізу, узагальнення та застосування міжнародного досвіду у сфері освіти.
Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень в освітній галузі.	Здатність до аналізу, узагальнення та застосування міжнародного досвіду у сфері освіти.
Застосовувати загальні статистичні методи моделювання освітніх процесів	Здатність визначати стан і потенціал системи організації професійної підготовки у закладах освіти, зокрема оволодіння методикою аналізу освітньої діяльності у закладі освіти, проведення педагогічної діагностики та моніторингу якості освіти

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Засади формування системи моніторингу освітніх процесів

Тема 1. Загальна характеристика сутності моніторингу системи вищої освіти, його принципів та функцій.

- 1.1. Моніторинг навчальної діяльності у ЗВО.
- 1.2. Види моніторингових досліджень.
- 1.3. Етапи моніторингових досліджень.

Тема 2. Методи пошуку та попередньої обробки освітньої інформації

- 2.1. Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.
- 2.2. Етапи формування освітнього інформаційного простору дослідження.
- 2.3. Технології обробки інформації в освітньому середовищі.

Змістовий модуль 2. Моніторинг як інструмент оцінки та аналізу освітніх процесів

Тема 3. Рейтингування як інструмент моніторингу якості діяльності ЗВО як ринку освітніх послуг

- 3.1. Перелік інструментів моніторингу якості діяльності у закладах освіти.

3.2. Рейтингова система в моніторингових дослідженнях.

Тема 4. Моніторинг процесу якості освіти у ЗВО

4.1. Етапи становлення моніторингу якості освіти.

4.2. Види та функції моніторингу якості освіти у закладах вищої освіти України.

4.3. Принципи моніторингу якості освіти.

4.4. Технології моніторингу якості освіти.

Тема 5. Кваліметричний аналіз як інструмент дослідження освітніх процесів.

5.1. Методики і технології оцінювання діяльності ЗВО.

5.2. Інструменти підвищення якості освіти у ЗВО.

5.3. Кваліметрична модель оцінки якості університетської освіти.

Перелік лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік лабораторних занять / завдань

Назва теми та/або завдання	Зміст
Тема 1.	Лабораторна робота 1. «Формування інформаційного простору дослідження щодо аналізу діяльності закладів вищої освіти» Семінарське заняття за темою 1: 1. Практична реалізація функції моніторингу вищої освіти. 2. Моніторинг вищої освіти: становлення та розвиток в Україні. 3. Визначення мети й завдань моніторингу освіти.
Тема 2.	Лабораторна робота за темою 2. «Перевірка ряду дослідження на нормальність розподілу»
Тема 3.	Лабораторне завдання за темою 3. «Рейтингування в системі вищої освіти»
Тема 4.	Лабораторна робота за темою 4. «Розробка тестів, анкет, що використовуються для моніторингу якості освіти, і їхня апробація»
Тема 5.	Лабораторна робота за темою 5. «Кваліметрична модель оцінки якості освітньої програми в закладі вищої освіти»

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та/або завдання	Зміст
Тема 1-5	Вивчення лекційного матеріалу
Тема 1	Написання есе
Тема 1 - 5	Підготовка до написання контрольної роботи Підготовка до написання індивідуального науково-дослідного завдання

Кількість годин лекційних, лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

групова робота (Тема 1), проблемні лекції (Тема 1,2), кейсові завдання (Тема 1) науково-дослідне завдання (Тема 1-5), створення ситуацій пізнавальної новизни (теми 4, 5).

Наочні (демонстрація (Тема 1-5)).

Практичні (лабораторна робота (Тема 1-5), есе (Тема 1), кейс-метод (Тема 1), тощо).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: лабораторні заняття (20 балів), захист ІНДЗ (40 балів), тестовий контроль (15 балів), письмова контрольна робота (20 балів).

Семестровий контроль: Диференційований залік.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів:

Лабораторне заняття (максимальна кількість балів – 20 балів). Кожне лабораторне заняття оцінюється в 5 балів:

5 – робота виконана і захищена в строк без помилок у розрахунках, надані обґрунтовані висновки і правильні відповіді за темою роботи;

4 - робота виконана і захищена без помилок у розрахунках, але не в строк; надані обґрунтовані висновки і правильні відповіді за темою роботи;

3 – робота виконана та захищена з незначними помилками у розрахунках та висновках;

2 та менше – робота виконана з помилками у розрахунках та висновках, захист роботи відсутній;

Тестовий контроль (максимальна кількість балів – 15). Кожне тестове завдання оцінюється в 3 бали:

30% правильних відповідей – 1 бал;

60% правильних відповідей – 2 бали;

100% правильних відповідей - 3 бали.

Письмова контрольна робота (максимальна кількість балів – 20):

19-20 – усі завдання вирішені вірно, зроблено обґрунтовані висновки щодо проаналізованої ситуації;

17-18 – усі завдання вирішені вірно, але здобувач припустився деяких неточностей у формулюванні економічних висновків;

15-16 – усі завдання вирішені вірно, але здобувач зробив не повні економічні висновки;

12-14 – усі завдання вирішені, але здобувач припустився незначних помилок у вирішенні завдань та формулюванні висновків;

9-11 – усі завдання вирішені, але здобувач припустився значних помилок у їх вирішенні та формулюванні висновків;

6-8 – завдання вирішені наполовину зі значною кількістю помилок, висновки відсутні;

0 – здобувач не з'явився на письмову контрольну роботу.

Есе з презентацією матеріалу (максимальна кількість балів – 5), оцінюється в 5 балів:

5 - зміст та структура виконаного есе відповідають меті дослідження, запропонована презентація результатів дослідження та подано аналітичні пояснення й висновки стосовно поставлених завдань; проведено комплексне дослідження об'єкту дослідження;

4 - зміст та структура виконаного есе відповідають меті дослідження, запропонована презентація результатів дослідження та подано аналітичні пояснення й висновки стосовно поставлених завдань; проведено достатнє дослідження стану об'єкту дослідження, відповідно меті есе;

3 - зміст та структура виконаного есе відповідають меті дослідження, запропонована презентація результатів дослідження та подано аналітичні пояснення й висновки стосовно поставлених завдань; проведено достатнє дослідження стану об'єкту дослідження відповідно меті есе, але недостатньо коректно визначено набір показників за перспективами, які впливають на розвиток бізнесу;

2 - зміст та структура виконаного есе не відповідають меті дослідження або виконання есе відсутнє.

Індивідуальне-науково дослідне завдання (максимальна кількість балів – 40 балів) оцінюється в 40 балів:

40 – науково-дослідне завдання виконане і захищено в строк без помилок у розрахунках та побудованих економіко-математичних моделях, надані обґрунтовані висновки і правильні відповіді за обраною тематикою дослідження;

30 – науково-дослідне завдання виконано і захищено без помилок у розрахунках, але не в зазначений за технологічною картою в строк; надані обґрунтовані висновки і правильні відповіді за темою роботи;

20 – науково-дослідне завдання виконано, однак побудовані не всі моделі та захищено з незначними помилками у розрахунках та сформованих економічних висновках;

10 та менше – науково-дослідне завдання виконано з помилками у розрахунках та побудованих економіко-математичних моделях, захист роботи

відсутній.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: Кол. монографія / Г.В. Єльнікова, Т.А. Борова, О.М. Касьянова, Г.А. Полякова та ін. / За загальною редакцією Г.В. Єльнікової. Чернівці : Технодрук, 2019. - 572 с.
2. Моніторинг якості освіти: конспекти лекцій [для студентів денної та заочної форм навчання ОС «Магістр» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» (спеціалізація «Управління закладами освіти»)] / Укладач М.В. Швардак. – Мукачево: МДУ, 2020. – 108 с.
3. Моніторинг та оцінювання якості освіти: навчально-методичний посібник до курсу / авт.-упоряд. І.В.Єгорова. Івано-Франківськ, 2021. 141 с.
4. Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти : Наказ МОН України від 16 січня 2020 р. № 54. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#n14>
5. Россошанська О. Системи управління освітніми організаціями. Науковий коментар до вимог з настановами щодо використання міжнародного стандарту ISO 21001:2018 : науково-методичний посібник / Ольга Россошанська. – К. : ФОП Маслаков, 2021. – 94 с.
6. Статистичні методи та моделі оцінювання й прогнозування поведінки соціально-економічних систем в умовах інформаційної економіки : звіт кафедри статистики і економічного прогнозування за 2019-2020 навч. рік / викон. Раєвнева О. В., Аксьонова І. В., Бровко О. І. та ін. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. - 107 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23792>
7. Conceptual and model support for the development of an innovative-active university: monograph / edited by Prof., D.Sc. (Economics) Ponomarenko V., Prof., D.Sc. (Economics), Rayevnyeva O., Prof., Assoc. prof. (Economics) Yermachenko V. Primedia eLaunch, Boston, USA, 2021 - 377 p

Додаткова

8. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: Кол. монографія / Г.В. Єльнікова, Т.А. Борова, О.М. Касьянова, Г.А. Полякова та ін. / За загальною редакцією Г.В. Єльнікової. Чернівці : Технодрук, 2019. 572 с.
9. Менеджмент в освіті : підручник / за ред. проф. В. В. Крижка ; авт. кол. : Василь Крижко, Валерій Радул, Сергій Клепко, Григорій Луценко, Ольга Старокожко, Сергій Немченко, Юлія Кондратенко. Київ : Освіта України, 2020. 465 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://dspace.bdpu.org/handle/123456789/3260>

10.Ройко Л. Л. Технології освітнього менеджменту та моніторинг якості освіти : методичні рекомендації до курсу. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2022. 65 с

11.Жила Г. Вища освіта в умовах війни: виклики, проблеми, перспективи для студентів та науковців / Г. Жила // Молодь і ринок. – 2023. – №2(210). – С.141-145. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29481>

12.Rayevnyeva, O., Ponomarenko, V., Matusova, S., Brovko, O., Filipová, L. The transformation of the country's higher education system under the influence of migration processes. Entrepreneurship and Sustainability Issues, 2023, 11(2), 259-281 URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32995>

Інформаційні ресурси

13. Азізова К. Етапи моніторингу якості освіти у вищому навчальному закладі. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/7557/1/Azizova.pdf>

14. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua>

15. Офіційний сайт служби статистики України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

16. Сайт кафедри статистики і економічного прогнозування. Інформаційні ресурси. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://statistics.hneu.edu.ua/data/>